

עיתונות חובשית יצחק רועה:

לא מפחד מגנר ומקסול

העיתון לקורא, ינקטו כוחות הביטחון, במי צוות הממשלה, צעדים נחרצים למנוע כיד חוקה את המעשים הראשונים, וכך ימנעו מי מילא את המעשים השניים, מעשי האלימות. הדיון המודלף מן הממשלה עסק בציבור ערביי ישראל, אגב, ונתן לנו להבין שהנהגה הנה כבר עוברת האינתיפאדה את הקו הירוק. וכל זה קרה עוד לפני השתלטות ההון הור.

טוב. מכל זה לא נוגע שאני מקדם בברכה את ההון הור, המבקש לשלוט בעיתונים בישראל, ולא יוצא שאני אוהב את מקסול. אני רוצה להניח שהעיתונות היא מערכת הפועלת בין שאר מערכות התרבות והביטוי החברתי, ושראוי הוא שהביטוי הזה יהיה אותנטי ככל האפשר ונאמן לתפקידו, כמו שהארכתי להסכיר. אבל גם אם הייתי רואה בהשתלטות מקסול או גנר סכנה חמורה, לא הייתי בשום אופן עוצר אותם בחקיקה. הייתי עושה מה שהייתי עושה בכל מקרה אחר, של חכמה לעצמאות ולחופש הביטוי בעיתונות. הייתי נמנע מלפנות לכנסת ולממשלה וחושב על כל שאר האפשרויות.

אם העיתונות לא תראג לעצמה, אף ממשלה לא מחוקקת לא יציל אותה. ומן השילטון צריכה העיתונות לצפות לדבר אחד: חוק שי יבטיח שאף מימשל ואף מחוקק לא יוכל לפי גזע בחופש העיתונות. כמו התיקון הראשון לחוקה של ארצות-הברית. ברגע שגניח למי חוקק לאסור על העיתונות התקשרות עם גנר, נניח לו גם זכות לאיסורים נוספים בעיתון. המחוקק — שידאג למנוע איסורים והגבלות. רי לו בכך.

יצחק רועה הוא איש דרוו וטלוויזיה ותיק, ומרצה בכיר במכון לקומוניקציה באוניברסיטה העברית.

שליחות של מאבק, עיתונות האוהבת להיות נאגת, ולא נקנית בכל מחיר, עולה לשקוע בנקל במלכודת סגירת החלונות. יש הרבה סימנים. ממש הרבה סימנים לכך, שבחלק מכלי-התיקשורת אצלנו, חלק מן הדו, מן, מדברים על האינתיפאדה דיבורים המרי גיעים ומסתירים. הרי אין עור תופעה בולטת

עורתו את העולם. חוסר-רגישות כזה, הוא חרד, לשון מגושמת בקליטותיה, לא תפתח לנו חלונות אל העולם, ועלולה לעשות את ההיפך: להסתיר את העולם מעינינו. מי שזוכר את מרקוזה של שנות ה-60, יודע איך שקע האיש הזה בקריאת עיתוני אמריקה להראות לנו בדיוק את הסכנה הזאת.

מקסול
ביטוי אוטנטי

גנר
עיתונות עצמאית

רועה
לא מפחד

במהלך האינתיפאדה כמו תופעת הרגיעה. ר' כבר היו מי שהציעו לה שם חדש-ישן: "רגיעה" דה". כמה פעמים קרא הקורא על שקט יחסי ועל רגיעה יחסית. בימים האלה ממש שמענו על "רגיעה בר" צועת-עזה, ביום החג 12 פצועים, וכך הלאה. ובעצם ימיהפסח אני קורא בעיתונים, רצינים בדרך כלל, שבישיבת-הממשלה האחרונה נקבע בעצמה אחת עם גורמי-ביטחון בכירים שהם מרחק קצר. המרחק הנהגת דיגלי אש"ף למע"ט שי אלימות פגיעת הוא קצר. וגם שהמעבר קל, כך קבעה הממשלה. המעבר מכתביט סיסמות בזכות הפלסטינים להגדרה עצמית, למעשי אלימות, הוא מעבר קל ומהיר, קבעה הממשלה, כתוב בעתון. אשר על כן, מסביר

הוא מדבר על לשון קלישות היפנוטית, מרדימת חושים, המנסה לחסן אותנו מפני כל הכעת מחאה, מפני כל סירוב לקבל את הככה זה בעולם" כרגל. מרקוזה כועס נורא. איך הם כותבים על פוךבראון המיפלצתי? הוא שואל ומדגים: "איש הטילים עב העורף ומוצק הכתפיים פוך" בראון. במילים אחרות: אפשר לסמוך על הבן-אדם. וזה שהוא מייצר טילים גרעיניים, שיהרסו את העולם, את זה מסתירים מעינינו מאחורי הקלישות המפותלות. ויש לו עוד הרבה כאלה, למרקוזה. תחבולות להרגיע את ההמונים, להרדים ולהפנט תחת לקורא להם להפגנות ולמחאות. עכשיו, עיתונות שאיננה רואה לעצמה

אני רוצה להגיד איפה נמצאת הסכנה העיקרית לחופש העיתונות, והיא לא שם. לא בהשתלטות הון זו וכל זה. ולכן לא המיקרה של העולם הזה ולא המיקרה של גורוסלם פוסט על ראש דאגתי. ואסביר מה כן.

הסכנה הגדולה ביותר לחופש העיתונות היא בלשון הציבורית המתפתחת והולכת, ובי דרכים שהיא באה לביטוי הן בלשון הפוליטי טיקאים, הן בלשון העיתונות הסוגית. אפשר לומר שכלל שהעיתונות מוותרת על שליטת תה בלשון, וככל שהיא נותנת ביטוי נאמן ללשון המקובלת, ללשון הרישמית או ככל שהיא נכנעת לה, כך פוחת חופש העיתונות. כי חופש העיתונות הוא חופש בשביל משהו. בשביל לפתוח לנו חלונות אל העולם. ולא פעם היא לא פותחת, אלא סוגרת. ושוכי: לא בגלל הון זה.

אני מצטט ברשותכם את נורת'ורף פריי, אחד מחכמי מחקר הספרות והמיתולוגיה, כמי בוא לעיתונות:

"הורגון הזה, של דיווחי ממשלה, של לשון המישרדים ומוסדות-הציבור, המדברים לכי אורה בשם הציבור כולו, ובשם טובת כולנו, הורגון הזה, שבא לשרת מן תאוה מפוקפקת לומר את האמת האחת, כביכול, המשותפת לכולנו, העלי-אישית — הורגון הזה מבטא לאמתו של דבר מין איריאל של נורמליות, של הככה זה" שצריך לברך עליו... מין קונ-פורמיות עצלה, בנס הכל. ווויזו מחלת הלי-שון, מחלה אנשה שפטהה בתקשורת המור-רדנית, כפיסיומתי, ובוהרעות הממשלה".

פריי מתכוונן בלשון הציבורית ככלים של חוקר-ספרות המבקש מן הלשון עירנות תמי-רית, רגישות רעננה תמיד לעצמה ולתבנית-תיה, כדי שתוכל להיות כלי רגיש לחוש כי

עיתונות ערבית

בעיתונות הערבית מתפרסמים ידיעות, מאמרים וראיונות רבים, הקשורים לטיכסוך באיזור. נשתדל להביא מידי פעם, תרגומים מחומר שלא בא לידי ביטוי בעיתונות הישראלית.

פיצל אלי-חוסייני: לא היו בגישות בין שמיר להנהגת השטחים

באחרונה שהה במצרים פיצל אלי-חוסייני, מי שנחשב כיום למעשה איש אש"ף מיספר 1 ביהודה שומרון ועזה. בהזדמנות זו העניק ראיון לשבועון אחר טאעה (19 באפריל). במסיגרת הראיון מתווה אלי-חוסייני תוכנית כיצד להתמודד עם תוכנית שמיר, שמצאה לפיו. יחד חובי ארצות-הברית. על פי תוכניתו. יש להעמיק את האינתיפאדה ולהמשיך בה. וכן להתמודד עם הצבא הישראלי. בר כבד יש להמשיך במהלך המדיני הפלסטיני. זאת בהגנת תוכנית-שלום פלסטינית ובהבהרת העמדות הפלסטיניות בכל המישורים. עוד, לפיו: יש להביא לכך שי יהיו בחירות חדשות בישראל".

אלי-חוסייני מבחיר בראיון כי, כל תוכנית שיש בה פחות מהשגת מדינה פלסטינית עצמאית לא תתקבל עזה שום פלסטיני. את הצעות שמיר הוא רוחה מראש. אלי-חוסייני מבחיר. עם או כלי בחירות בשטחים, יודעת ההנהגה הישראלית שלא תמצא תחליף לאש"ף. חוסייני שולל את האפשרות ששמיר נועד עם הנהגת השטחים, שמיר, לפיו, לא הבהיר עם מי נפגש.

הכוחות המזוינים. מובארכ מסביר: אבו גזאלה שרת תקופה ארוכה ותרם רבות, אולם עתה יש לתת הזדמנות למישהו חדש, שיתן כיוונים חדשים לכוחות האלה במסגרת המטרת האסטרטגיות התמידיות שיש לצבא המצרי".

מובארכ התייחס במיגרת הראיון גם

מובארכ

דס חדש לצבא המצרי

להצעת שמיר לקיים בחירות בשטחים. אף שמובארכ לא שלל את ההצעה על הסף, הוא קיבל למעשה את גישת אש"ף לרעיון והציב הרבה סימני-שאלה כלפי ההצעה: "למה בחירות? לפי איזה חוקים? מה אופי המישהו שיבחר? מה זכויות הנבחרים? מי יבטיח את זכויותיהם? מה בכל מטרת ישראל בבחירות?" בכלל, אימץ מובארכ את גישת-אש"ף, ושאל: "כיצד אפשר לערוך בחירות תחת כיבוש ישראלי?" הנשיא המצרי אמר גלויות: "אנו תומכים בדרישת אש"ף לנסיגת ישראל קודם שיערכו בחירות".

של העם הפלסטיני, הדרוש את זכותו הטיב-עית להגדרה עצמית".

חוסני מובארכ: החלפתי את שר הביטחון על מנת להזרים דם חדש ורעיונות חדשים לצבא המצרי

נשיא מצרים, חוסני מובארכ מתראיין ארוכות לשבועון המצרי אל-מצוור (21 באפריל). מראיינו הוא העיתונאי, שהוא אולי הד קרוב ביותר כיום לנשיא, מכרם מחמד אחמד. הלה מתחיל את הראיון בנושא החם ביותר בימים אלה במצרים: מדוע הוחלף שרה-ביטחון הוותיק, אבו-גזאלה, בשר-ביטחון חדש, צברי אברטאלב.

המראיין לא הקל על ידידו, ושאל אם החליף פים שקורים גם לפרשות השונות שהתפרסמו באחרונה בכלי-התיקשורת בעולם, ושבהם היו תה מעורבת מערכת-הביטחון המצרית. כמו פרישת יצור נשק כימי עם עיראק, או יצור טילים ארוכי-טווח בסיוע ארגנטינה, וגם פרישת הברחת טכנולוגיה מתקדמת של יצור טילים מארצות-הברית למצרים. פרשה שבה היו מעורבים מצרים שעברו באמריקה. הני שיא המצרי הכחיש כמובן כל קשר בין הפרשת שות שהוכרז המראיין לבין הסיבות שהביאו אותו להחליף את השר ששרת באותו תפקיד עוד מימי הנשיא סאדאת.

השיב מובארכ למראיינו: "מטרת השינוי, שתהיה כאן מחשבה חדשה ודם חדש בתוך

את הדיאלוג עם ארצות-הברית מתאר אל-חוסייני: "התפתחות חיובית שיש בה כבר מנגינות חדשות". חוסייני צופה: "בסוף יקבלו האמריקאים את הנימוקים הפלסטינים, כלומר מר את תוכנית-השלום הפלסטינית. ואז גם ממשלת ישראל תאלץ לקבל אותה. באשר לשאלת המראיין על חילוקי-דעות בין הנהגת ההתקוממות — שמשך כל הראיון אין אלי-חוסייני מכחיש שהוא נמנה עימה — לבין ארגון ח'מאס האיסלאמי, עונה אל-חוסייני: "חילוקי-דעות אלה נדרחו לפי שעה עד לאחר סיום הכיבוש".

סעיד כמאל: בחירות בשטחים יביאו להגדרה עצמית לפלסטינים

באותו גליון אחר טאעה מתראיין גם נציג אש"ף במצרים, סעיד כמאל. המראיין שואל על תוצאות הדיאלוג בין אש"ף לארצות-הברית. רית. כמאל טוען: "האמריקאים כבר חושבים היום אחרת על הפירוש להחלטות מועצת הביטחון 242 ו-338, וכיצד לישם אותם לגבי השטחים". היום הוא אומר: "האמריקאים מדברים שצריך לפתור את הבעייה הפלסטינית על כל היבטיה" (שזה אגב, המינוח האש"פי לתיאור הפיתרון המקובל והרצוי). כמאל מור סיף כי "לשינוי בתפיסת האמריקאים עוד בי מידה רבה גם ביקורו האחרון של נשיא מצרים מובארכ בווינגטון".

בהתייחסו להצעת שמיר לקיים בחירות בשטחים אומר כמאל: "בסופו של דבר לא יהיה מנוס מכך, שכל אלה המדברים על בחירות חופשיות יהיו צריכים להיענות לדרישות